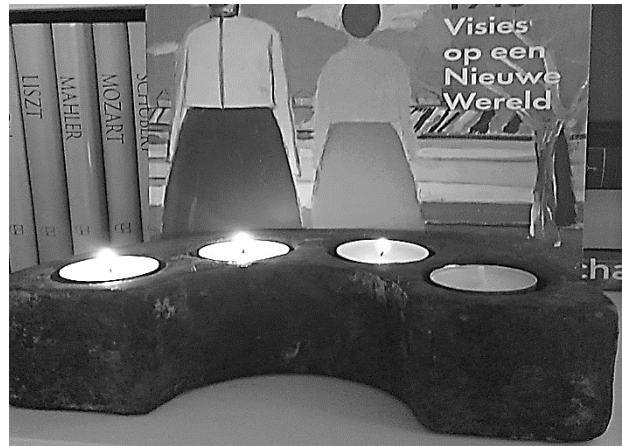

Doopsgezinde Gemeente Heerenveen en Tjalleberd
Derde Adventzondag, 12 december 2021
Bestaan hoop en verwachting nog wel? (2)
ds. Pieter Post

Bestaan hoop en verwachting nog wel?

Op de eerste Adventszondag stond de vijgenboom symbool voor de hoop en de verwachting: 'Kijk naar de vijgenboom, zodra die uitloopt is de zomer in aantocht'. Volgens de toenmalige beleving gaat de natuur door onder wat voor crisisomstandigheden ook. Dat is hoopvol, maar de industrieën waren nog niet opgekomen waardoor wij nu met een klimaatprobleem zitten waar de natuur onder te lijden heeft. Je zou bijna denken dat met de natuur dan nu ook onze hoop en verwachting vergaan. Waar halen we die dan vandaan? Vandaag op de derde Advent borduren we voort op de hoop en de verwachting. Johannes de Doper staat met zijn woeste uiterlijk als een zonderlinge figuur tegenover een hele grote menigte. Je gunt hem nog geen stuiver, maar hij is de aankondiger van de messiaanse hoop en verwachting. Dat moet alles radicaal anders maken. De bijl ligt aan de wortel.

Sterke leiders?

Zolang de mensheid bestaat worden hoop en verwachting naar eigen believen ingevuld. Velen hebben in de afgelopen jaren geroepen dat er sterke leiders nodig zijn die 'zeggen wat wij denken'. Er is iemand nodig die durft te zeggen waar 'het' op staat, en die 'voor ons opkomt'. Horen die groepen dan wat er werkelijk is gezegd? Er zijn gewiekste leiders die dingen op een zodanige wijze kunnen zeggen, dat ze net niet oproepen tot discriminatie en opruiing, maar wat door aanhangers wel zo wordt geïnterpreteerd. Leiders hebben dan hun doel bereikt, maar de gevolgen van verkeerde interpretaties zijn soms niet te overzien. Er vinden geweldsplegingen en scheldkanonnades plaats jegens minderheden dat er voor hen geen plaats is in onze Hollandse herberg. Met een 'dat hebt u me niet horen zeggen', wassen de uitgekookte leiders hun handen vervolgens in onschuld. En de aanhangers hebben het nakijken of verdwijnen achter de tralies.

Er zijn altijd leiders geweest die hun visie op de maatschappij zodanig onder woorden brachten, dat er ruimte genoeg was voor misinterpretaties. We hoeven maar te kijken naar groten der aarde zoals Lenin, Stalin en Mao. Maar kwamen zij na wat Marx voor ogen stond, een klasseloze maatschappij waarin een ieder genoeg heeft om vrij van te leven? Hoeveel mensen zijn er wel niet omgekomen in hun concentratiekampen, goelags en politbureaus?

Leiders in de bijbel

In de bijbel is het niet anders. Daarin vinden we de namen van Teudas en van Judas de Galileeër, die allebei in verband worden gebracht met grote groepen aanhangers. Maar toen zij stierven vielen die groepen uiteen. Hun zeggingskracht was maar van korte duur. (Hand. 5:36-37) En er is een strijd in de gemeente Korinthe gaande over wie de aanhanger is van wie. Maar Paulus wijst erop: 'Wanneer de een zegt: "Ik ben van Paulus", en een ander: "Ik ben van Apollos", bent u dan niet als alle andere mensen?' (1 Kor.3:4)

Dat is in feite wat Johannes de Doper de menigte voorhoudt. Deze roepende in de woestijn wijst zijn menigte er met flinke woorden op dat niemand een leider als excuus kan gebruiken om zichzelf vrij te pleiten van aangedaan onrecht. 'Addergebroed, wie heeft jullie wijsgemaakt dat je het komende oordeel kunt ontlopen? ... Zeg niet meteen bij jezelf: Wij hebben Abraham als vader'. Uit de vragen van de menigte blijkt wel dat er sociaal gezien heel wat mis is: Er wordt niets gedeeld met wie niets hebben, belastinginners (tollenaars) verrijken zichzelf en soldaten persen af en zijn corrupt, omdat ze ontevreden zijn met wat zij krijgen aan een (let wel) vast salaris in een tijd van uurloners, een soort van zzp-ers. En dan zeggen dat je Abraham als vader hebt? Abraham had gezien dat de arme steeds armer werd, en de rijke steeds rijker, maar bij dat noodlot legde hij zich niet neer. Hij had de stem van God gehoord, en verliet zijn geboorteland voor een nieuw beloofd land. En leken deze 'Abrahamskinderen' nu op hem? Breng goede vruchten voort en kom tot inkeer, vermaant Johannes.

Mennist: 'Beteringe des levens'

Dat is het aloude adagium van de doopsgezinden. Maar net als alle andere volgelingen en bewegingen mag ook de vraag worden gesteld in hoeverre mennisten nog Menno tot hun vader hebben. Het is eigen aan ons mensen dat wij ons moeiteloos overgeven aan uitvluchten, geen zin hebben, te oud worden, woorden verdraaien, of dat het 'even' niet uitkomt, waardoor de traditie wordt vervormd. De tendens is dat we door die slalombewegingen door de tijd heen, steeds verder uit beeld zijn geraakt en we niet meer bij machte zijn een *(bibelske) menniste mienskip* te onderhouden. In de voorbeelden van Johannes is dat: delen met wie niets hebben, meer te doen dan het gewone, en genoeg nemen met. Vallen we niet uiteen?

Johannes wijst op een messias die met de wan in zijn hand (=een mand om kaf van koren te scheiden), het verschil maakt. Dat velen er tegenin brengen dat je ook de verwachte messias op tig manieren kunt interpreteren (wat inderdaad gebeurd is en nog steeds), houdt des te meer in met hem de wan in onze handen te houden en het kaf van het koren scheiden. Om alert te blijven op wat scheidt en verbindt, de rechtvaardige van de onrechtvaardige, het goede woord van het valse woord. Misschien is dat een richtingwijzer in onze adventsbezinning op de betekenis van de geboorte van Jezus, onze messias. In hem is hoop. Ook voor ons, mennisten.

Lezing Lukas 3:7-18 (Nieuwe bijbelvertaling 2021)

(7-9) Johannes zei tegen de mensen die massaal uitliepen om zich door hem te laten dopen: 'Addergebroed, wie heeft jullie wijsgemaakt dat je het komende oordeel kunt ontlopen? Breng vruchten voort die tonen dat jullie tot inkeer gekomen zijn, en zeg niet meteen bij jezelf: Wij hebben Abraham als vader. Want ik zeg jullie: God kan uit deze stenen kinderen van Abraham verwekken! Ja, de bijl ligt al aan de wortel van de boom: iedere boom die geen goede vruchten voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen.'

(10-14) De mensen vroegen hem: 'Wat moet we dan doen?' Hij antwoordde: 'Wie twee stel onderkleden heeft, moet delen met wie er geen heeft, en wie eten heeft moet hetzelfde doen.' Er kwamen ook tollenaars om zich te laten dopen, en die vroegen: 'Meester, wat moeten wij doen?' Hij zei tegen hen: 'Vorder niet meer dan wat jullie is opgedragen.' Ook soldaten kwamen hem vragen: 'En wij, wat moeten wij doen?' Tegen hen zei hij: 'Jullie mogen niemand afpersen en je ook niet laten omkopen, neem genoeg met je soldij.'

(15-18) Het volk was vol verwachting, en allen vroegen zich af of Johannes misschien de messias was, maar Johannes zei tegen hen: 'Ik doop jullie met water, maar er komt iemand die machtiger is dan ik; ik ben het zelfs niet waard om de riemen van zijn sandalen los te maken. Hij zal jullie dopen met de heilige Geest en met vuur; Hij houdt de wan in zijn hand om zijn dorsvloer te reinigen, het graan zal Hij bijeenbrengen in zijn schuur en het kaf in onblusbaar vuur verbranden.'

Liedtekst 321 'Niet als een storm, als een vloed' – Mensen van God (H. Oosterhuis/B.

Huijbers) Ik heb voor dit lied gekozen, vanwege het adventsmotief van troost en verwachting.

Niet als een storm, als een vloed,
niet als een bijl aan de wortel
komen de woorden van God,
niet als een schot in het hart.

Maar als een glimp van de zon,
een groene twijg in de winter,
dorstig en hard deze grond –
zo is het koninkrijk Gods.

Bede en zegen

Barmhartige God, als wij willen bidden in deze Adventstijd, laat ons dan bidden om inkeer. Dat wij verzoenen wat op verzoening wacht, en vrede sluiten met wat ons innerlijk verdeelt, met anderen, en met U. Wij bidden om uw leiding, dat wij ons geen zand in de ogen laten strooien, maar scherp blijven op wie wat zegt en doet. Houdt ons bijeen als gemeente van Jezus. Dat zijn geboorte een nieuw begin mag zijn voor wie worden vervolgd, wie herstellende is, en zich laat leiden door de liefde. Zegen ons en behoed ons voor gevaar. Doe uw aangezicht over ons lichten en wees ons genadig. Laat uw tegenwoordigheid over ons komen en geef ons allen vrede – Amen.

Een goede week toegewenst.